

The Holy See

KATEHEZA PAPE IVANA PAVLA II.

NA OPĆOJ AUDIJENCIJI

Srijeda, 1. rujna 2004.

Proljeće spasenja i zima idolopoklonstva

Kateheza br. 29: Hvala pravome Bogu Uvodno biblijsko čitanje: Psalam 113B Ne nama, o Jahve, ne nama, / već svom imenu slavu daj zbog ljubavi i vjernosti svoje. / Zašto da govore pogani: / "Ta gdje je Bog njihov?" / Naš je Bog na nebesima, / sve što mu se sviđa to učini. / Idoli su njihovi srebro i zlato, / ljudskih su ruku djelo. / Usta imaju, a ne govore, / oči imaju, a ne vide. / Uši imaju, a ne čuju, / nosnice, a ne mirišu. / Ruke imaju, a ne hvataju, / noge imaju, a ne hodaju; / glas im iz grla ne izlazi. / Takvi su i oni koji ih napraviše / i svi koji se u njih uzdaju. / Dome Izraelov, u Jahvu se uzdaj! / - On je štit i pomoćnik njihov. / Dome Aronov, u Jahvu se uzdaj! / - On je štit i pomoćnik njihov. / Štovatelji Jahvini, u Jahvu se uzdajte! / - On je štit i pomoćnik njihov. / blagoslovit će one koji se Jahve boje - i male i velike. / Umnožio vas Jahve, vas i vaše sinove! / Blagoslovio vas Jahve / koji stvorio nebo i zemlju! / Nebo je nebo Jahvino, / a zemlju dade sinovima čovječjim. / Ne, Jahvu mrtvi ne hvale, / nitko od onih što siđu u Podzemlje. / Mi živi, mi Jahvu slavimo / sada i do vijeka. Aleluja.

1. Živi Bog i nepomični idol se susreću u upravo poslušanom psalmu 113B, koji sačinjava dio niza psalama Večernje. Drevna grčka biblijska predaja zvana Sedamdesetorica, koju slijedi i latinska verzija drevne kršćanske liturgije, združila je taj psalam u čast pravome Gospodinu s prethodnim. Ishod toga je jedinstvena kompozicija koja je, ipak, jasno podijeljena u dva odijeljena teksta (usp. Ps 113A i 113 B). Nakon početnog izričaja upućenoga Gospodinu kako bi se potvrdila njegova slava, izabrani narod predstavlja svoga Boga kao svemoćnog Stvoritelja: "Naš je Bog na nebesima, sve što mu se sviđa to učini" (Ps 113B,3). "Vjernost i milost" tipične su kreposti Boga saveza u odnosu na narod kojeg je on sebi izabrao, Izrael (usp. r. 1). Tako, sve stvoreno i povijest pod njegovom su vlašću, a ta je vlast ljubavi i spasenja.

2. Pravome Bogu kojem se Izrael klanja, odmah se suprotstavljaju "idoli naroda" (r. 4).

Idolopoklonstvo je napast čitavoga ljudskog roda u svim krajevima i u svim vremenima. Idol nema dušu, stvorio ga je čovjek, to je hladni kip, lišen života. Psalmista ga na ironičan način opisuje u njegovih sedam potpuno beskorisnih udova: nijema usta, slijepo oči, gluhe uši, nosnice koje ne osjećaju mirise, nepokretne ruke, noge paralizirane, usta nesposobna puštati glasove (usp. rr. 5-7). Nakon te nemilosrdne kritike idolâ, psalmist izriče sarkastičnu želju: "Takvi su i oni koji ih napraviše i svi koji se u njih uzdaju" (r. 8). Ta je želja izražena zasigurno na djelotvoran način kako bi proizvela učinak korjenitog odbacivanja idolopoklonstva. Onaj koji se klanja idolima bogatstva, moći i uspjeha gubi svoje ljudsko dostojanstvo. Govoraše prorok Izaija: "Tko god pravi kipove, ništavan je, i dragocjenosti njegove ne koriste ničemu. Svjedoci njihovi ništa ne vide i ništa ne znaju, da im budu na sramotu" (Iz 44,9).

3. Nasuprot tomu, oni koji su vjerni Gospodinu znaju da je živi Bog "štit" i "pomoćnik" njihov (usp. Ps 113 B,9-13). Oni su predstavljeni prema trostrukoj kategoriji. Tu je prije svega "dom Izraelov", odnosno cijeli narod, zajednica koja se sabire u hramu na molitvu. Tu je također "dom Aronov" koji upućuje na svećenike, čuvare i glasnike Božje riječi, pozvane predsjedati obredom. Na kraju se spominju oni koji se boje Gospodina, to jest istinski i ustrajni vjernici, koji u židovstvu iz razdoblja nakon babilonskog progonstva označavaju također one pogane koji se iskrena srca i istinskim traganjem približavaju Izraelovoj zajednici i vjeri. Takav je, primjerice, rimski stotnik Kornelije (usp. Dj 10,1-2.22), kojeg je sveti Petar kasnije obratio na kršćanstvo. Na te tri kategorije pravih vjernika silazi božanski blagoslov (usp. Ps 113B,12-15). Taj je blagoslov, prema biblijskom shvaćanju, izvor plodnosti: "Umnožio vas Jahve, vas i vaše sinove!" (r. 14). Na kraju vjernici, radosni zbog dara život kojeg su primili od Boga živoga i tvorca, pjevaju kratki himan hvale, odgovarajući na djelotvorni Božji blagoslov svojim blagoslovom punim hvale i pouzdanja (usp. rr. 16-18).

4. Na živ i sugestivan način istočni crkveni otac sveti Grgur Niški (4. stoljeće) u petoj Homiliji o Pjesmi nad pjesmama poziva se na naš psalam kako bi opisao prijelaz ljudskoga roda iz "zime idolopoklonstva" u proljeće spasenja. Doista, podsjeća sveti Grgur, kao da se sama ljudska narav preobrazila "u nepokretna bića" bez života "koja su bila predmetom štovanja", baš kao što je pisano: "Takvi su i oni koji ih napraviše i svi koji se u njih uzdaju". "I bijaše logično da se zbude tako. Kao što, naime, oni koji gledaju pravoga Boga primaju u sebe osobine božanske naravi, tako se i onaj koji se obraća ispraznosti idola, iz čovjeka koji je bio, preobražava da bude nalik onomu u što su mu oči upravljene te postade kamen. Budući, dakle, da je ljudska narav, postavši kamenom zbog idolatrije, ostala nepomična i nesposobna postati boljom, okovana u ledu klanjanja idolima, zbog toga razloga nad tom strašnom zimom izlazi Sunce pravednosti i donosi proljeće i vjetar s juga, koji otapa nataloženi led i zrakama toga sunca zagrijava sve ono što je ispod; i tako je čovjek, koji je uslijed zarobljenosti ledom postao kamenom, zagrijan Duhom i omekšan zrakom Riječi, ponovno postao vodom koja teče prema vječnom životu" (Homilija o Pjesmi nad pjesmama, Rim 1988., str. 133-134).

Copyright © Dicastero per la Comunicazione - Libreria Editrice Vaticana